

Hjørring Kommune

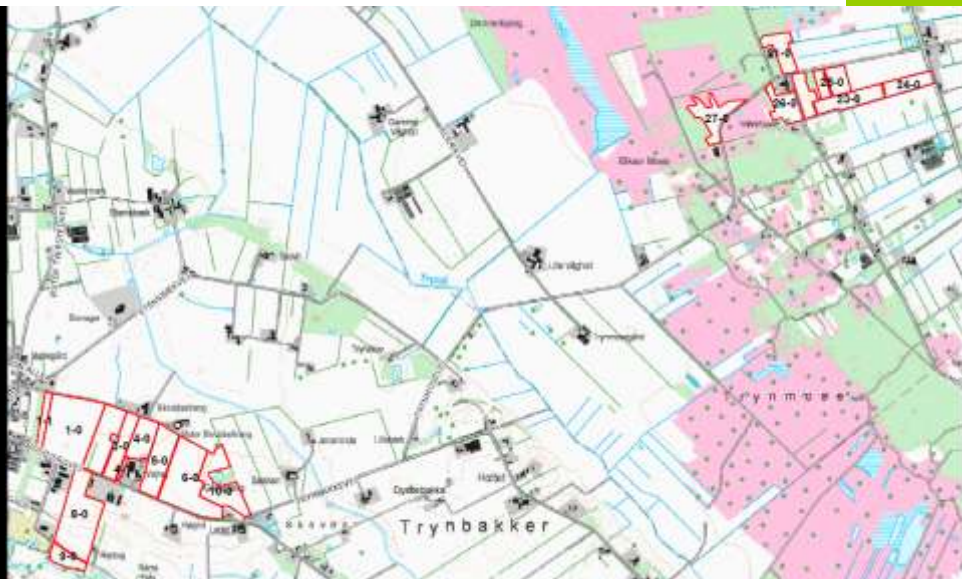

Tillæg til miljøgodkendelse af kvægbruget på Mosbjergvej 21, Bindeslev

Ændring af udspretningsarealer

§ 11

Lov nr. 1572 af 20.
december 2006 om
miljøgodkendelse mv.
af husdyrbrug

Dato for gyldighed
11. april 2012

Teknik og Miljø
Jørgen Fibigersgade 20
9850 Hirtshals
Telefon 72 33 67 30
teknik-miljoe@hjoerring.dk
www.hjoerring.dk

Indholdsfortegnelse

1.	Omfanget af tillægget til miljøgodkendelse	3
1.1.	Resumé.....	3
1.2.	Offentlighed	4
1.3.	Klagevejledning m.v.	4
1.4.	Gyldighed	4
1.5.	Meddelelsespligt.....	4
1.6.	Revurdering af tillægget til miljøgodkendelse.....	4
1.7.	Tillæggets indhold og vurderinger.....	5
2.	Arealdriftens påvirkninger af natur og miljø.....	5
2.1.	Ammoniak og naturområder	6
2.2.	Fjord og hav	7
2.3.	Grundvand.....	8
3.	Bilag	9
Bilag 1.	Detaljeret vurdering af påvirkninger af naturområder	9
Bilag 2.	Detaljeret vurdering af påvirkning af fjord og hav	13
Bilag 3.	Notat om Standardsædskifter og referencesædskifter	16

1. OMFANGET AF TILLÆGGET TIL MILJØGODKENDELSE

1.1. Resumé

Heino Rasmussen, Mosbjergvej 21, 9881 Bindslev, har ansøgt om et tillæg til miljøgodkendelse for udskiftning af udbringningsarealer til husdyrgødningen fra ejendommen¹. I forbindelse med ændringen ophører forpagtningen af arealer på 21,68 ha, i stedet er der lavet aftale om udbringning på 22,10 ha tilhørende Mosbjergvej 33, og der afsættes 43 DE til biogasanlæg. Der sker ingen ændringer i dyreholdet på ejendommen.

Ændringerne i arealerne medfører, at dyretrykket stiger med 0,14 DE/ha på ejede og forpagtede arealer i forhold til miljøgodkendelsen af 3. marts 2009.

Den ansøgte ejendom har CVR nr. 20193476. Arealerne skal drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningen, og med de ændringer, der fremgår af tillæggets vilkår.

Tillægget til miljøgodkendelsen omfatter alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 20193476.

Udover tillægget til miljøgodkendelse af bedriftens ejede og forpagtede udbringningsarealer, der meddeles ved denne skrivelse, er der i tilknytning hertil givet en § 16 godkendelse af arealerne knyttet til Mosbjergvej 33, 9881 Bindslev CVR nr.: 12944241.

Ansøgningen om tillæg til miljøgodkendelse er indsendt til Hjørring Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 13-2-2012.

Hjørring Kommune har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse i henhold til de gældende regler². Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og betinget af følgende **vilkår**:

- Gyldighed (*vilkår 1.4.1.*)
- Aftale med biogasanlæg om modtagelse af husdyrgødning (*vilkår 1.7.1.*)
- Begrænsning på udbringning af husdyrgødning nær naturområder (*vilkår 2.1.1. & 2.1.2.*)
- Sædskifte med et maksimalt udvaskningsindeks (*vilkår 2.2.1.*)
- Yderligere efterafgrøder i sædskiftet (*vilkår 2.2.2.*)

Nogle af vilkårene i dette tillæg til miljøgodkendelse kræver registreringer på bedriften og dokumentation. En samlet oversigt over krav til egne registreringer og dokumentation er gengivet her

- Til dokumentation for, at vilkår vedr. sædskifter og efterafgrøder er overholdt skal opbevares: gødningsregnskaber og ansøgninger om støtte efter enkeltbetalingsordningen m.v..
- Den ovennævnte dokumentation skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

Den nævnte dokumentation skal opbevares i mindst 5 år. Kommunen skal ved tilsyn og kontrol have adgang til al den nævnte dokumentation.

Det skal understreges, at regler i gældende love, bekendtgørelser og kommunale regulativer altid overholdes. Også hvis disse er eller senere bliver skrappe end vilkårene i dette tillæg til miljøgodkendelse.

¹ De angivne DE er opgivet i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen nr. 1695 af 19.12.2009 med efterfølgende ændringer.

² Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug – i resten af teksten blot kaldet "husdyrgodkendelsesloven" samt Lov om miljøbeskyttelse jf. lovbekendtgørelse nr. 1757 af 22. december 2006.

1.2. Offentlighed

Orientering om udkast til miljøgodkendelse blev den 02.03.2012 udsendt til høring hos ejere af forpagtede arealer, ansøger selv og en række organisationer og private personer, der har anmodet herom. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 3 uger.

Der indkom følgende bemærkninger fra ansøger: 5,4 ha forpagtede arealer er under sagsbehandlingen udgået. I stedet ønskes gødningsmængden afsat til biogas. Vilkår 1.7.1. er derfor indføjet i det endelige tillæg til miljøgodkendelsen.

1.3. Klagevejledning m.v.

Ansøger selv kan påklage kommunens afgørelse – dvs. denne miljøgodkendelse - indtil 4 uger efter offentliggørelsen. Det samme kan enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagen samt en række foreninger og organisationer m.v.

En klage skal være skriftlig og skal være modtaget i Hjørring Kommune senest den 09.05.2012 inden kontortids ophør. En klage indsendes via e-mail: teamerhverv@hjoerring.dk eller til adressen: Hjørring Kommune, Teknik og Miljø, Jørgen Fibigersgade 20, 9850 Hirtshals. Eventuelle klager vil blive videresendt af Hjørring Kommune til Natur- og Miljøklagenævnet.

Natur- og Miljøklagenævnet opkræver gebyr for behandling af en klage. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder. Nærmere oplysninger om gebyrreglerne kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Godkendelsen kan godt udnyttes, selvom der klages over den, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, og under forudsætning af at andre nødvendige tilladelser er indhentet. Det skal bemærkes, at Natur- og Miljøklagenævnet ved sin behandling kan ændre eller ophæve en godkendelse. Udnyttes en godkendelse, der er klaget over, sker det derfor for egen regning og risiko.

Kommunens afgørelse kan også indbringes for domstolene. En retssag skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er offentliggjort.

1.4. Gyldighed

Vilkår:

- 1.4.1. Tillægget til godkendelse bortfalder, såfremt det ikke er udnyttet inden for 2 år fra den afdørelse er meddelt.

1.5. Meddelelesespligt

Udskiftning af arealerne omfattet af denne godkendelse skal altid forud anmeldes til kommunen. Dette skal ske senest den 1. august forud for det kommende dyrkningsår³.

Anmeldelsen vurderes herefter af kommunen. Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede og tredjemands arealer) kan ske uden en ny godkendelse såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare³.

1.6. Revurdering af tillægget til miljøgodkendelse

Virksomhedens tillæg til miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering³. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Revurdering af arealgodkendelsen til Mosbjergvej 33 følger dette tillæg.

---

³ jf. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

1.7. Tillæggets indhold og vurderinger

Vilkår:

1.7.1. Der skal laves skriftlig aftale med biogasanlæg om årlig modtagelsen af gylle svarende til 43 DE. Aftalen skal indsendes til kommunen, senest når produktionen når op på 134 DE.

Der er færre ejede og forpagtede arealer end i den oprindelige godkendelse, i stedet afsættes 43 DE til biogasanlæg, 26 DE til aftalearealer, hvorpå der er lavet en § 16 godkendelse, og dyretrykket stiger med 0,14 DE/ha på ejede og forpagtede arealer.

I de følgende kapitler gives en detaljeret beskrivelse af det ansøgte og kommunens vurderinger af de mulige effekter på det omgivende miljø og naturen.

Hvis kommunen har fastsat vilkår, vil de være beskrevet detaljeret i begyndelsen af det kapitel eller afsnit, de vedrører. Det vil ofte være sådan, at ansøger skal kunne dokumentere overfor kommunen, at et vilkår er opfyldt. Eventuelle krav til dokumentation er samlet og gengivet i vilkårene på side 3.

Gennem Husdyrloven pålægges den enkelte landmand at redegøre for brugen af BAT - bedst tilgængelig teknologi. Der redegøres for udbringning af husdyrgødning.

2. AREALDRIFTENS PÅVIRKNINGER AF NATUR OG MILJØ

Til bedriften hører 63,55 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer. De ejede og forpagtede arealerne modtager gylle med 1,7 DE/ha.

Der er lavet en gylleaftale, der ligger i nitratklasse 1. Der er for denne aftale lavet en § 16-godkendelse af alle ejendommens arealer med vilkår omkring sædskifte og efterafgrøder.

De mulige konsekvenser for de berørte følsomme områder er nærmere beskrevet og vurderet i de følgende afsnit.

Al gylle udbringes efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og i henhold til Plantedirektoratets normer for tilførsel af næringsstoffer til afgrøderne. Gyllen udbringes med slæbeslanger samt ved nedfældning. Der udarbejdes mark- og gødningsplan og der tages analyser af gyllen. Der udbringes ikke husdyrgødning på vandmættede, snedækkede, frosne eller oversvømmede arealer.

Jf. BREF er det med henblik på at reducere tabet af næringsstoffer til omgivelserne BAT at afbalancere tilførselen af gødning med afgrødens behov for næringsstoffer. Det er endvidere BAT at reducere risikoen for forurening af omgivelserne ved ikke at tilføre gødning til vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede arealer. Endvidere at undlade at tilføre gødning til arealer der skråner, støder direkte op til vandløb samt at udbringe gødning så tæt som muligt på tidspunktet for afgrødens optagelse af næringsstoffer. Det er endvidere BAT at tilrettelægge udbringningen af husdyrgødningen således at risikoen for lugtgener for omgivelserne minimeres.

Kommunens vurdering af BAT i forhold til udbringning af husdyrgødning

Miljøstyrelsen skriver i vejledning om emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) om ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning.

De teknikker, der i marken kan reducere ammoniakfordampningen ved udbringning, er rettet mod at begrænse det tidsrum, i hvilket den mineralske del af kvælstofindholdet i gyllen er i kontakt med luften, eller sikrer, at den mineralske del forbliver på opløst form. Konkret omfatter det teknikker, der sørger for, at gyllen hurtigt kommer ned på eller i jorden, eller som giver gyllen en lavere pH-værdi (svovlsyrebehandling).

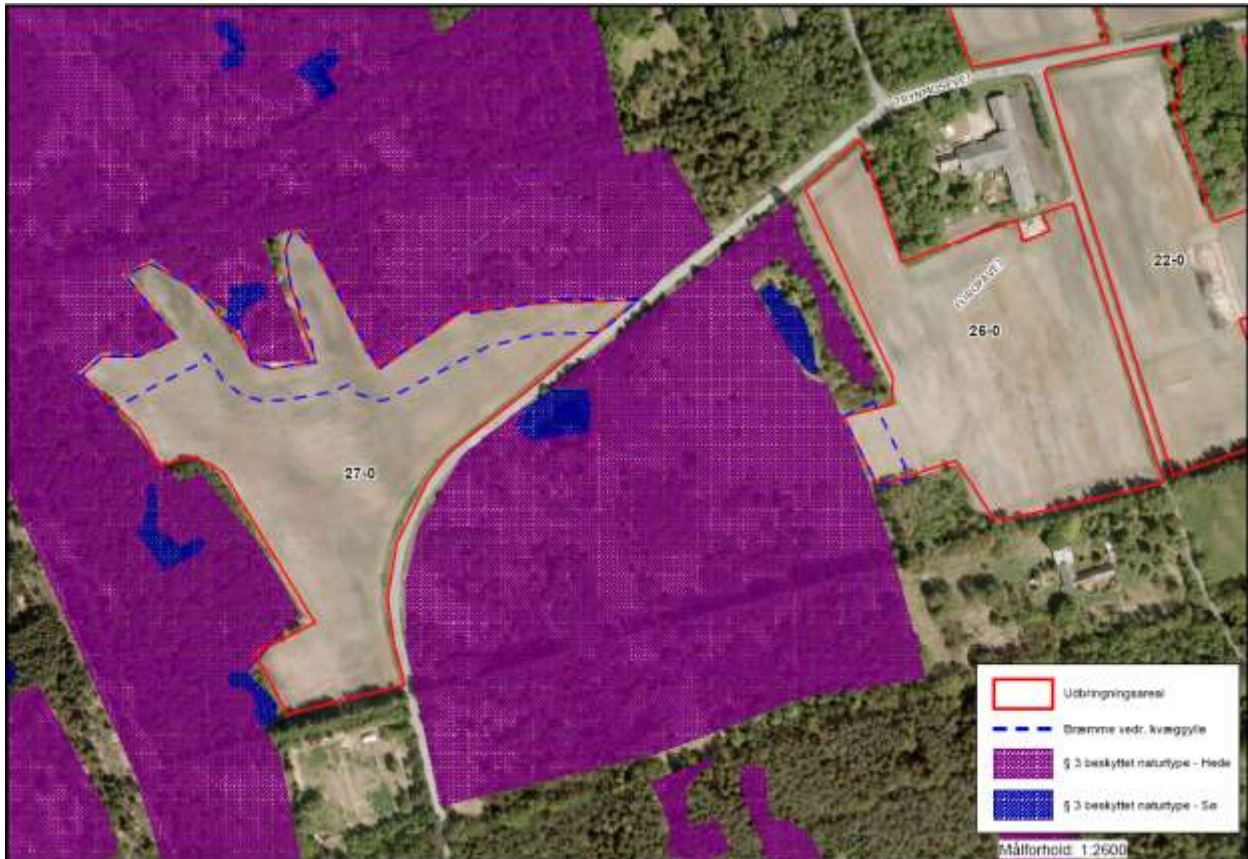
Hjørring Kommune er enige med Miljøstyrelsen som i vejledningen konkluderer, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer af husdyrgodkendelsesbekendtgørel-

sen, vedrørende udbringning af husdyrgødning er BAT for så vidt angår ammoniakfordampningen i marken.

Kommunen finder derfor at det ansøgte lever op til krav om BAT.

2.1. Ammoniak og naturområder

- 2.1.1. Der må ikke udbringes fyldende husdyrgødning nærmere end 20 meter fra kanten af naturområderne Tversted Rimmer, Elkærmose og Trynmose, se kortet nedenfor, med mindre det nedfældes eller er forsuret.
- 2.1.2. Der må ikke udbringes fast husdyrgødning på mark nr. 26-0 og 27-0 med mindre den nedbringes i jorden inden 6 timer.

Udbringingsareal 26-0 og 27-0 hvor der ikke må udbringes kvæggylle nærmere end 20 meter fra naturområdets kant, med mindre det nedfældes eller er forsuret. Bræmmer er markeret med stiplede blå streg.

I nærheden af arealerne er der ingen Natura 2000 områder, men arealer beskyttet efter § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og flere små overdrev, heder, moser, kultur- og naturenge, søer og vandløb beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven.

Kommunen vurderer, at udbringning af husdyrgødning på arealerne:

- vil have en neutral effekt på Natura 2000 områder
- vil have en neutral effekt på arter beskyttede efter EF-habitatsdirektivet bilag IV
- ikke vil påvirke naturarealer beskyttede efter husdyrgodkendelseslovens § 7 og naturbeskyttelseslovens § 3.

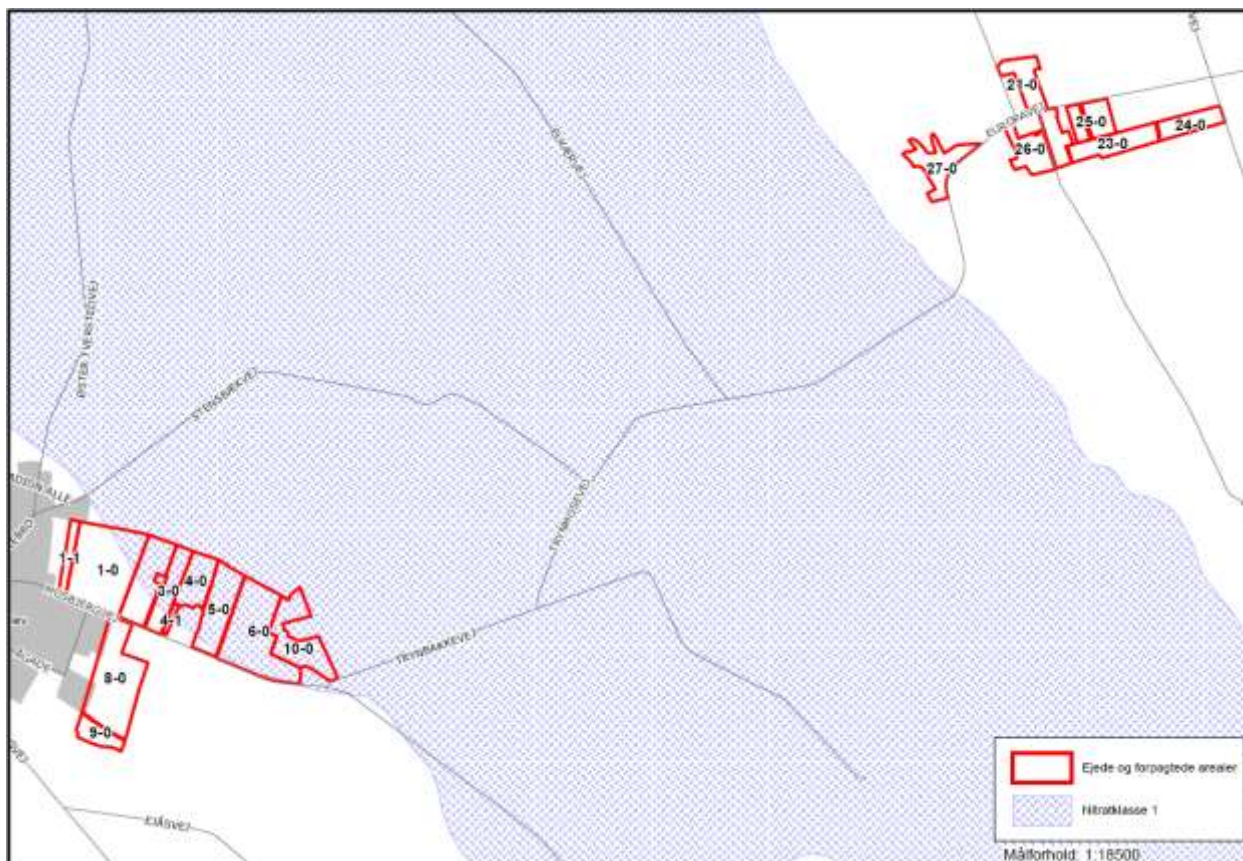
Kommunen vurderer samlet, at udbringning af husdyrgødning på arealerne kan gennemføres uden negative konsekvenser for den omgivende natur.

Kommunens detaljerede vurdering af naturforholdene ses i Bilag 1.

2.2. Fjord og hav

Vilkår:

- 2.2.1. På bedriften må ikke anvendes et kvægsædskifte, der har et højere udvaskningsindeks end 92 jf. bilag 3.
- 2.2.2. På bedriften skal der hvert år i markerne beliggende i nitratklasse 1 (mark nr. 1-0, 2-0, 3-0, 4-0, 4-1, 5-0, 6-0 og 10-0), se kortet nedenfor, være 1,1 % efterafgrøder, svarende til alt 0,5 ha – ud over de til en hver tid gældende, generelle krav om efterafgrøder. Efterafgrøderne skal følge de samme regler, der gælder for de lovpligtige efterafgrøder, hvad angår artsvalg, dyrkningsperiode og kvælstofgødning. Hverken de ekstra efterafgrøder, der placeres i markerne i nitratklasse 1, eller efterafgrøder som følge af de generelle krav må erstattes af "grønne marker".

Udbringingsarealer beliggende i nitratklasse 1

Nogle af udspretningsarealerne til den ansøgte bedrift afvander til det Nordlige Kattegat, og den resterende del afvander til Skagerrak.

Til den nordlige del af Kattegat stilles der i husdyrmiljøloven ikke maksimale grænser for udledning af kvælstof og fosfor, der rækker ud over de generelle harmoniregler til dette vandområde.

Det er imidlertid kommunens vurdering, at strømforholdene i Kattegat medfører, at en forøget udledning af kvælstof og fosfor fra oplandet vil kunne medføre en merbelastning af det kystnære habitatområde "Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord" (Habitatområde nr. 14) og Natura 2000 området "Hirsholmene og Elling Ås udløb" (Habitatområde nr. 4). Ifølge Natura 2000-basisanalysen for Hirsholmene og Elling Ås udløb er det marine miljø i Kattegat påvirket af effekten fra tilførsel af næringsstoffer.

I forhold til de arealer, der afvander til Skagerrak, har Kommunen vurderet det aktuelle projekts mulige påvirkninger af de marine dele af habitatområderne H1 (Skagens Gren og Skagerrak), H203 (Knudegrund) og H202 (Lønstrup Rødgrund).

I udpegningsgrundlagene for de 2 sidstnævnte områder ses ikke at være kvælstof- eller fosforfølsomme arter i det marine vandmiljø. Derimod er det uklart, om der i udpegningsgrundlaget for

den marine del af H1 findes næringsstoffølsomme elementer, da Naturstyrelsen ikke har beskrevet grundlaget for udpegningen.

Det fremgår dog af såvel basisanalysen for både Skagens Gren og for Kattegat samt Miljøministeriets forslag til vandplan for Hovedopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak, at miljømålet er "god tilstand". Det fremgår også, at miljømålet ikke er opfyldt i området. Det er derfor kommunens vurdering, at enhver yderligere væsentlig tilførsel af næringsstoffer fra oplandet vil forringe mulighederne for at opnå denne målsætning og bidrage til, at den samlede påvirkning af vandområdet øges, hvormed man bevæger sig i den forkerte retning i forhold til målsætningen.

Kommunen har foretaget en vurdering af projektet i overensstemmelse med habitatdirektivets retningslinier og Miljøstyrelsens vejledning. Den nærmere vurdering ses i bilag 2. Konklusionen er, at hverken påvirkningen fra det ansøgte projekt i sig selv eller i kumulation med andre planer og projekter vil medføre skadevirkning på de marine miljøer i Kattegat og Skagerrak som følge af udledning af kvælstof og fosfor.

Dele af udspretningsarealerne ca. 24,87 ha ligger samtidig i Nitratklasse 1 (se kortet ovenfor), hvilket skyldes at der er visse kvælstoffølsomme elementer i udpegningsgrundlaget for habitatområde H5 (Uggerby Klitplantage og Uggerby Ås udløb).

Loven fastsætter, at arealer i nitratklasse 1 kun må modtage husdyrgødning svarende til 85 % af gældende harmoniregler. For de nævnte arealer, skal husdyrtrykket nedsættes til 85 % af 1,7 DE/ha. Man kan dog i stedet forpligte sig til andre begrænsninger, der bringer udvaskningen af kvælstof ned til samme niveau. Valgmulighederne er: Flere efterafgrøder, et sædskifte med en mindre udvaskning af kvælstof eller et mindre forbrug af kunstgødningskvælstof. Man kan også kombinere disse tre muligheder, blot man opnår samme effekt.

På grundlag af oplysninger om antallet af hektarer beliggende i nitratklasse 1 har Miljøstyrelsens ansøgningssystem beregnet det maksimalt tilladte husdyrtryk til 1,6002 DE/ha på bedriften som helhed. I den ansøgte produktion er målet nået ved at øge andelen af efterafgrøder med 1,10 %.

2.3. Grundvand

Ingen af udbringningsarealerne er beliggende indenfor nitratfølsomme indvindingsoplande, det er således ikke nødvendigt at stille vilkår om begrænsning af kvælstofudvaskningen udover de generelle regler.

3. BILAG

Bilag 1. Detaljeret vurdering af påvirkninger af naturområder

Retsgrundlag

Hjørring Kommune har vurderet, om der i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på arealerne er behov for beskyttelse af naturen med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer, er fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart over for næringsstofpåvirkning⁴. Kommunen har konkret vurderet, om der er naturområder, der efter Kommunens vurdering ikke beskyttes tilstrækkeligt af beskyttelsesniveauerne i Husdyrgodkendelsesloven⁵. Endvidere har Kommunen vurderet, om det ansøgte i sig selv eller tilsammen med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-områder og/eller yngle- eller rasteområder for habitatdirektivets bilag IV-arter væsentligt⁶. Herved har Kommunen sikret sig, at udbringning af husdyrgødning på arealerne kan ske på en måde, der er forenelige med hensynet til omgivelserne⁷.

Udbringingsarealer i forhold til beskyttede naturarealer

Hjørring Kommune vurderer påvirkningen af naturområder, der skyldes udbringning af husdyrgødning på nærliggende marker, ifølge Miljøstyrelsens vejledning. Herunder anvendes i givet fald de mulige vilkår, som Miljøstyrelsen peger på. Miljøstyrelsens vejledning bygger i øvrigt på rapporten "BUFFERZONER omkring særlig sårbar natur som beskyttelse mod lokalt nedfald af luftbåren kvælstof fra danske landbrugsejendomme" (herefter bufferzoner rapporten).

Natura 2000

Nærmeste Natura 2000 områder er Uggerby Klitplantage og Uggerby Ås udløb EF-habitatområde nr. 5 og Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose (EF-habitatområde nr. 3), der ligger hhv. 1,1 km nordvest og 1,5 km øst for udbringningsarealerne. I henhold til bufferzoner rapporten, vurderes totalbelastningen selv i værst tænkelige situation ikke at være målbar i kanten af habitatområdet.

Udbringingsarealer i forhold til arter og arealer omfattet af hhv. bilag IV i habitatdirektivet og naturbeskyttelseslovens § 3

Flere af udbringningsarealerne grænser op til områder med ammoniakfølsom § 3 natur (Fig. 1). Nogle af naturarealerne indeholder yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.

Det drejer sig om Tversted Rimmer og Vågholt Mose samt Elkær mose og Tryn mose. Tilsammen udgør disse områder et næsten 500 hektar stort, mere eller mindre sammenhængende naturområde bestående af en mosaik af især heder, hedemoser og fattigkær, der alle er meget følsomme naturtyper i forhold til kvælstofpåvirkning. I Trynmose er blandt andet registreret følsomme arter som Liden soldug, Rundbladet soldug, Femradet ulvefod, Liden blærerod, Skovgøgelilje, Tue-kæruld og Djævelsbid. Flere steder i dette område er registreret Markfirben og Spidssnudet frø omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Markfirben har især yngle- og rasteområder i de tørre hedearealer nord for udbringningsarealerne, mens Spidssnudet frø især har yngle- og rasteområder i kær syd for og moseområder vest for udbringningsarealerne.

Baggrundsbelastningen i området ligger på mellem 12,0 kg N/ha per år mod nord i Tversted Rimmer til 13,2 kg N/ha per år mod syd ved Tryn mose. Tålegrænsen for kvælstoftilførsel til de nævnte naturtyper ligger normalt i intervallet 10 – 20 kg N/ha per år og er således til dels overskredet ved baggrundsbelastningen alene.

⁴ Jf. § 23 stk. 2 i Husdyrgodkendelsesloven

⁵ Jf. § 29 i Husdyrgodkendelsesloven

⁶ Jf. §§ 7, 8 og 11 i Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen).

⁷ Jf. § 19 stk. 2 i Husdyrgodkendelsesloven

På alle udbringningsarealer i ansøgt drift har der i årene før været udbragt husdyrgødning. Harmonikravsgrænsen på disse marker øges ikke væsentligt fra nudrift til ansøgt drift. Udbringning af husdyrgødning som følge af udvidelsen vurderes på denne baggrund at ikke at give anledning til en merbelastningen med ammoniak på nærliggende naturområder og giver dermed ikke anledning til ændringer af § 3 beskyttede arealer i forhold til hidtidig drift.

Ifølge Miljøstyrelsens vejledning om ammoniak fra udbringning, vil udbringning af kvæggylle kunne give anledning til en ammoniakpåvirkning på over 1 kg N/ha på de nærmeste 20 meter fra marken. Hjørring Kommune vurderer derfor, at der er en sammenhæng mellem udbringning af husdyrgødning på de nævnte udbringningsarealer og en gradvis forringelse i kanten af yngle- og rasteområder for bilag IV- arterne markfirben og spidssnudet frø. Følgende vilkår tjener derfor som afværgeforanstaltning for denne negative påvirkning:

Der må ikke udbringes flydende husdyrgødning nærmere end 20 meter fra kanten af naturområderne Tversted Rimmer, Elkær Mose og Trynmose, jf. Fig. 2, med mindre det nedfældes eller er forsuret

Der må ikke udbringes fast husdyrgødning på mark nr. 26-0 og 27-0 med mindre den nedbringes i jorden inden 6 timer.

Med disse vilkår sikres, at randpåvirkningen af naturområderne fra udbringning holdes under 1 kg N/ha, og der således ikke vil kunne påvises gradvise forringelser af yngle-/rasteområderne.

Stærkt skrånende arealer

Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsen⁸ må flydende husdyrgødning ikke udbringes på arealer, der skråner mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller fjorde inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets, søens eller fjordens øverste kant.

Ifølge naturbeskyttelsesloven⁹ må landbrugsaktiviteter ikke medføre en ændring af nærliggende naturområders tilstand. Tilstrømning af næringsstoffer fra tilstødende, skrånende udbringningsarealer vil i nogle situationer kunne medføre en sådan tilstandsændring.

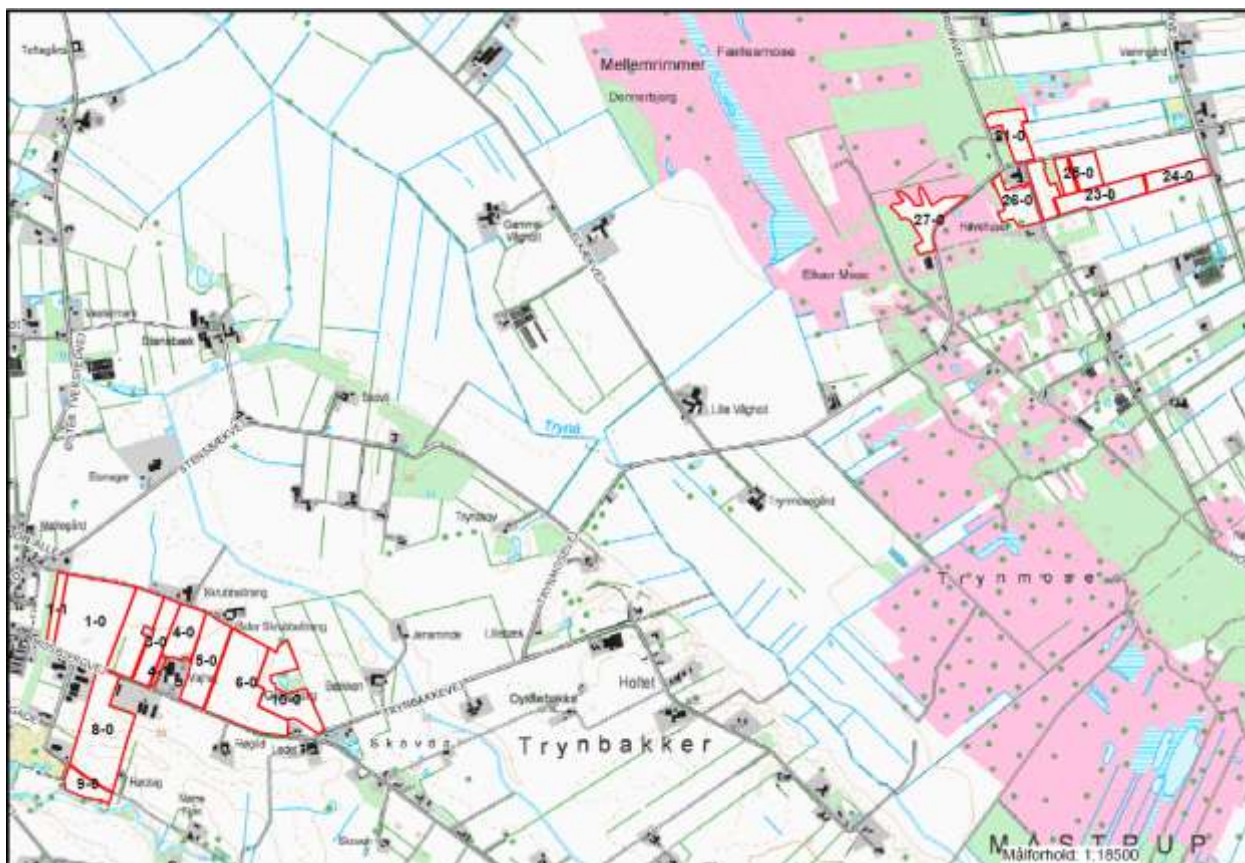
Kommunen har vurderet, at ingen af udbringningsarealerne i ansøgningen skråner mere end 6° ned mod vandløb og naturområder beskyttede efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Det er derfor Kommunens vurdering, at der ikke er behov for at stille krav til udbringning af husdyrgødning - ud over allerede eksisterende lovgivning.

Øvrige bemærkninger

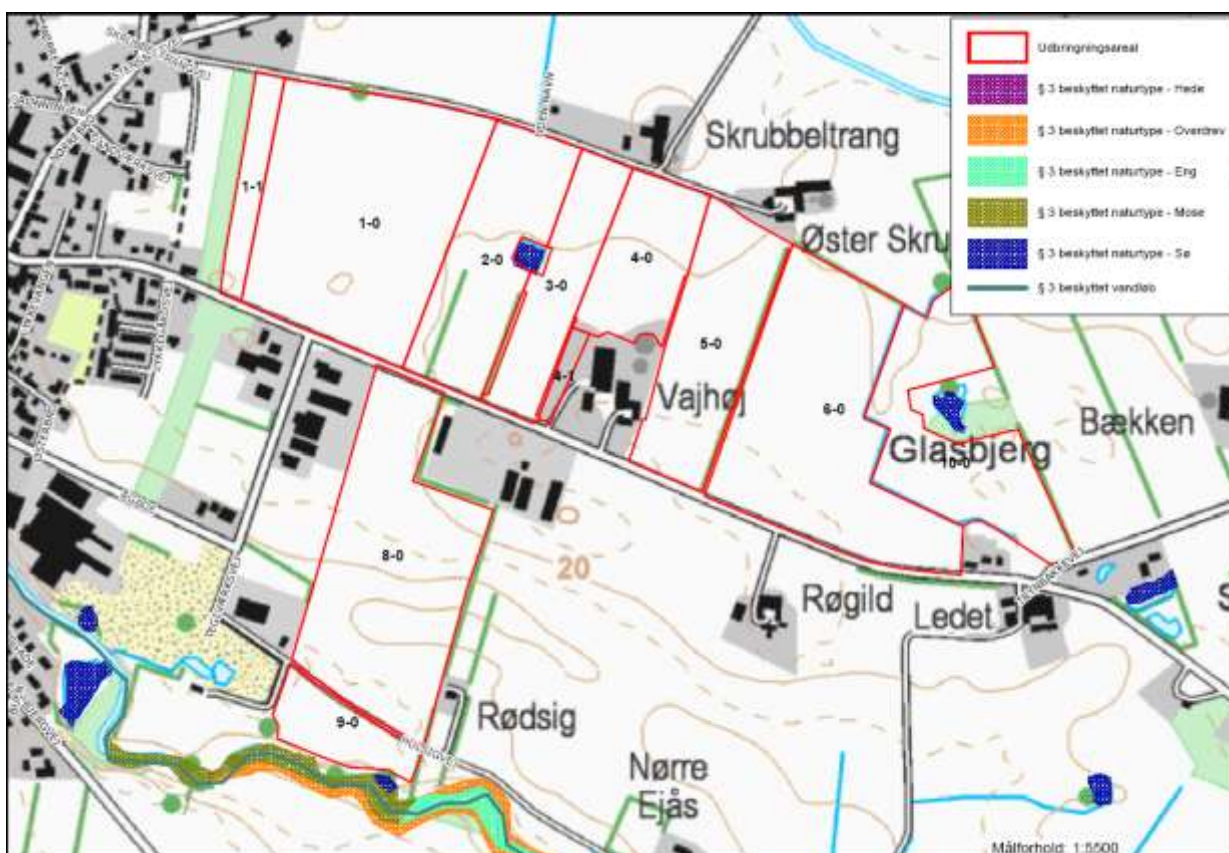
Vurderingen bygger på tolkning af luftfoto, besigtigelse af arealer, beregning af ammoniakbelastning med de bedst tilgængelige modeller fra DMU samt viden om tilstanden af konkrete naturarealer og udbredelsen af planter og dyr.

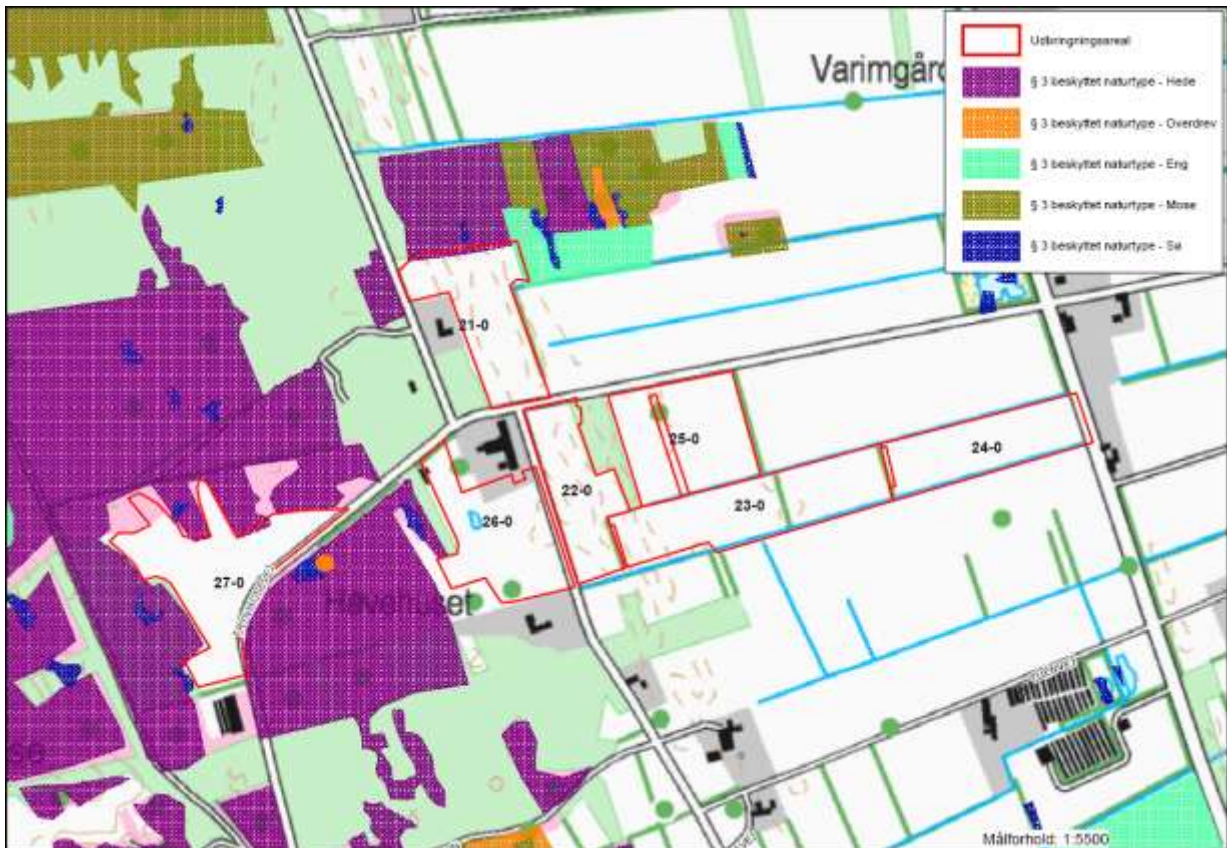
⁸ Jf. § 26 stk. 3 i Bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

⁹ Jf. § 3 i Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. august 2009 om naturbeskyttelse

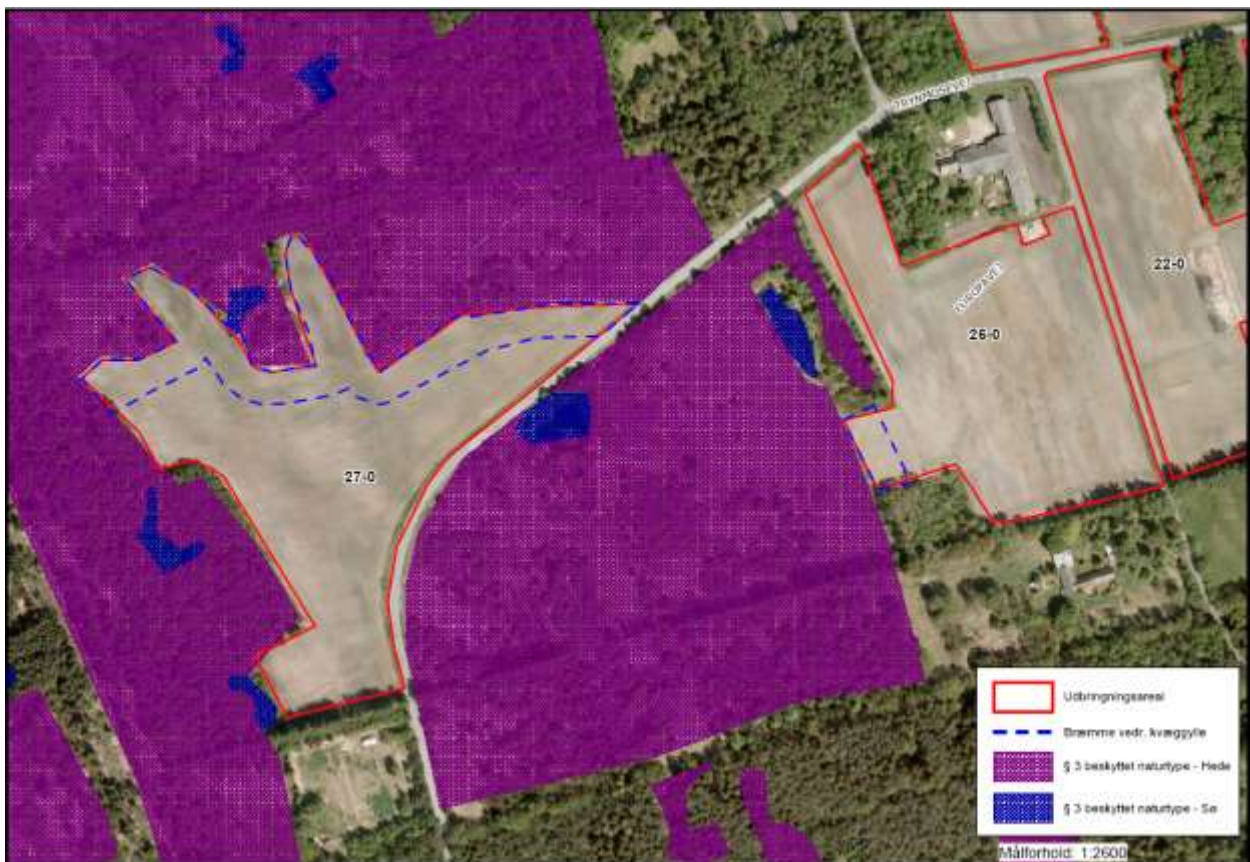

Figur 1a. Udbringingsarealernes beliggenhed.

Figur 1b. Udbringingsarealernes beliggenhed i forhold til registeret, beskyttet natur. Øverst arealerne v Mosbjergvej 21. Nederst arealerne v Elkær Mose.

Figur 2. Udbringingsareal 26-0 og 27-0 hvor der ikke må udbringes kvæggylle nærmere end 20 meter fra naturområdets kant (se vilkår 2.1.1.). Bræmmer er markeret med stiptet blå streg.

Bilag 2. Detaljeret vurdering af påvirkning af fjord og hav

Nogle af udspretningsarealerne i den ansøgte bedrift afvander til det Nordlige Kattegat, og den resterende del afvander til Skagerrak.

Til den nordlige del af Kattegat stilles der i husdyrmiljøloven ikke maksimale grænser for udledning af kvælstof og fosfor, der rækker ud over de generelle harmoniregler til dette vandområde.

Det er imidlertid kommunens vurdering, at strømforholdene i Kattegat medfører, at en forøget udledning af kvælstof og fosfor fra oplandet vil kunne medføre en merbelastning af det kystnære habitatområde "Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord" (Habitatområde nr. 14) og Natura 2000 området "Hirsholmene og Elling Ås udløb" (Habitatområde nr. 4). Ifølge Natura 2000-basisanalysen for Hirsholmene og Elling Ås udløb er det marine miljø i Kattegat påvirkeligt af effekten fra tilførsel af næringsstoffer.

I forhold til de arealer der afvander Skagerrak har Kommunen vurderet det aktuelle projekts mulige påvirkninger af de marine dele af habitatområderne H1 (Skagens Gren og Skagerrak), H203 (Knudegrund) og H202 (Lønstrup Rødgrund).

I udpegningsgrundlagene for de 2 sidstnævnte områder ses ikke at være kvælstof- eller fosforfølsomme arter i det marine vandmiljø. Derimod er det uklart, om der i udpegningsgrundlaget for den marine del af H1 findes næringsstoffølsomme elementer, da Naturstyrelsen ikke har beskrevet grundlaget for udpegningen.

Det fremgår af såvel basisanalysen for Kattegat som for Skagerrak samt Miljøministeriets forslag til vandplan for Hovedopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak, at miljømålet er "god tilstand". Det fremgår også, at miljømålet ikke er opfyldt i området. Det er derfor kommunens vurdering, at enhver yderligere væsentlig tilførsel af næringsstoffer fra oplandet vil forringe mulighederne for at opnå denne målsætning og bidrage til, at den samlede påvirkning af vandområdet øges, hvormed man bevæger sig i den forkerte retning i forhold til målsætningen.

Kommunen har foretaget en vurdering af projektet i overensstemmelse med habitatdirektivets retningslinjer og Miljøstyrelsens vejledning.

I vejledningen har ministeriet opstillet 2 afskæringskriterier for, hvornår et projekt ikke kan medføre skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskning. Miljøstyrelsen antager ifølge vejledningen, at grænsen for at der kan ses en påvirkning, er den samme for fosfor som for nitrat:

1: Påvirkning fra projektet i sig selv.

Kvælstof/fosfor-udvaskningen fra det samlede husdyrbrug må maksimalt udgøre 5 % af den samlede udvaskning til det aktuelle område – dog max. 1% hvis der er tale om vandområder der kan karakteriseres som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret. (Påvirkning fra projektet i sig selv.)

2: Påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter.

Dyretrykket i det aktuelle opland må ikke have været stigende siden 1. januar 2007.

KATTEGAT:

Ad 1. Påvirkning fra projektet i sig selv

Kvælstof:

Oplandet, som antages at påvirke vandområdet Nordlige Kattegat, kaldes i Statsforvaltningens opgørelse over dyretryk for "Nordlige Kattegat" og "Læsø", hvilket er sammenfaldende med den del af hovedvandopland 1.1 som i forslag til vandplaner betegnes Nordlige Kattegat. I udpegningsgrundlaget for habitatområdet Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord (H14) indgår marine naturtyper, der kan karakteriseres som lavvandede områder med langsom vandudskiftning. Det drejer sig om flodmundinger (naturtype nr. 1130), kystlaguner og strandsøer (naturtype nr. 1150) og større lavvandede bugter og vige (naturtype nr. 1160). Der kan være tvivl om, hvorvidt vandområdet skal karakteriseres som "et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret". Af hensyn til forsigtighedsprincippet, har Hjørring Kommune valgt at næringsstoffudvask-

ningen fra det konkrete projekt maksimalt må udgøre 1 % af den samlede udvaskning, jf. afskæringskriterium 1 ovenfor.

Oplandet til Nordlige Kattegat og Læsø har et samlet areal på 138.765 ha. Den samlede udvaskning fra diffuse kilder (dyrkede og udyrkede arealer samt spredt bebyggelse) beregnes ud fra følgende forudsætninger:

Ifølge forslag til vandplan, Hovedopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak er den samlede kvælstofafstrømning fra vandoplandet (diffuse kilder) på 3.579 tons N. Hvis denne mængde opdeles på henholdsvis Nordlige Kattegat og Skagerrak ud fra forholdstal i DMU faglig rapport nr. 804-2010 (NOVANA) bliver udledningen til det Nordlige Kattegat 2.183 tons N/år.

Hvis bidraget fra et husdyrbrug skal udgøre 1 % jf. ovenfor skal merudvaskningen¹⁰ fra et ansøgt projekt udgøre 21,83 tons N/år. Der skal så eksempelvis indgå 2.425 ha, i et område med en reduktionsprocent 25 og merudvaskningen fra husdyrgødningen skal være på 12 kg N/ha/år.

Med det tænkte eksempel er det sandsynliggjort, at det ansøgte projekt bidrager med langt under 1 % af den samlede udvaskning til det aktuelle vandområde jf. afskæringskriterium 1 ovenfor.

Fosfor:

Ifølge forslag til vandplan, Hovedopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak er den samlede fosforafstrømning fra vandoplandet (diffuse kilder) på 134 tons P. Hvis denne mængde opdeles på henholdsvis Nordlige Kattegat og Skagerrak ud fra forholdstal i DMU faglig rapport nr 804-2010 (NOVANA) bliver udledningen til Nordlige Kattegat 80,4 tons P/år.

Hvis bidraget fra et husdyrbrug skal udgøre 1 % jf. ovenfor skal merudvaskningen fra det ansøgte udgøre ca. 800 kg P/år. Der skal så eksempelvis i et projekt indgå 10.000 ha med et fosforoverskud på 20 kg P/ha.

Med det tænkte eksempel er det sandsynliggjort, at det ansøgte projekt bidrage med langt under 1 % af den samlede udvaskning til det aktuelle vandområde jf. afskæringskriterium 1 ovenfor.

Ad 2. Påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter

Statsforvaltningen har ud fra data i det Centrale Husdyrregister (CHR-registret) opgjort, at der i oplandet "Nordlige Kattegat" og "Læsø" i perioden fra 2007 til 2010 er sket en nedgang i det samlede antal DE fra 71.446 til 69.227.

Denne centralt opgjorte udvikling i dyretryk til og med 2010, kan suppleres med kommunens oplysninger for 2011 om ophørte/reducerede husdyrbrug samt med de tilladelser/godkendelser der er givet af kommunen og som stadig kan udnyttes. Det er kommunens vurdering, at der over korte perioder (under 1 år) ikke sker og ikke er sket nogen afvigelse fra den generelle tendens, nemlig at antallet DE ikke stiger med tiden, men snarere falder.

Kommunen vurderer endvidere, at der ikke er andre kilder, der har medført en stigende næringsstofudvaskning fra oplandet til vandområdet fra 2007 og fremefter. Det være sig spildevand fra det åbne land, dambrug eller tilsvarende. Med hensyn til spildevand fra det åbne land, er der gennem den seneste årrække sket en stadig forbedret rensning af spildevand som led i kommunens spildevandsplanlægning.

SKAGERRAK:

Ad 1. Påvirkning fra projektet i sig selv

Kvælstof:

Skagerrak er kategoriseret som "sårbart vandområder", men ikke som "meget sårbare vandområder". Oplandet, som antages at påvirke vandområdet Skagerrak og Skagens Gren, kaldes i Statsforvaltningens opgørelse over dyretryk for "Skagerrak/Vesterhav". Vandområdet kan efter

¹⁰ Med merudvaskning menes "mer" i forhold til udvaskning fra kunstgødning. I forhold til husdyrloven skal der kun vurderes på merudvaskning fra husdyrgødning i forhold til kunstgødning. Merudvaskning for kvæggylle er ca. 6 kg N/ha/år, for svinegylle ca. 8 kg N/ha/år og for mink- og fjerkræs ca. 12 kg N/ha/år.

kommunens vurdering ikke betegnes som et lukket bassin eller et meget lidt eutrofieret område. Det er derfor 5 %-grænsen, der er gældende for projektet.

Oplandet har et samlet areal på 127.236 ha. Den samlede udvaskning fra diffuse kilder (dyrkede og udyrkede arealer samt spredt bebyggelse) beregnes ud fra følgende forudsætninger:

Ifølge forslag til vandplan, Hovedopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak er den samlede kvælstofafstrømning fra vandoplandet (diffuse kilder) på 3.579 tons N/år. Hvis denne mængde opdeles på henholdsvis Nordlige Kattegat og Skagerrak ud fra forholdstal i DMU faglig rapport nr. 804-2010 (NOVANA) bliver udledningen til Skagerrak 1.396 tons N/år

Hvis bidraget fra et husdyrbrug skal udgøre 5 % jf. ovenfor skal merudvaskningen¹¹ fra et ansøgt projekt udgøre 69,80 tons N/år. Der skal så eksempelvis indgå 7.755 ha i et område med reduktionsprocent 25 og merudvaskningen fra husdyrgødningen skal være på 12 kg N/ha/år.

Med det tænkte eksempel er det sandsynliggjort, at det ansøgte projekt bidrager med langt under 5 % af den samlede udvaskning til det aktuelle vandområde jf. afskæringskriterium 1 ovenfor.

Fosfor:

Ifølge forslag til vandplan, Hovedopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak er den samlede fosforafstrømning fra vandoplandet (diffuse kilder) på 134 tons P. Hvis denne mængde opdeles på henholdsvis Nordlige Kattegat og Skagerrak ud fra forholdstal i DMU faglig rapport nr 804-2010 (NOVANA) bliver udledningen til Nordlige Kattegat 53,6 tons P/år.

Hvis bidraget fra et husdyrbrug skal udgøre 5 % jf. ovenfor skal merudvaskningen fra et ansøgt projekt udgøre ca. 2680 kg P/år. Der skal så eksempelvis i et projekt indgå 33.500 ha med et fosforoverskud på 20 kg P/ha.

Med det tænkte eksempel er det sandsynliggjort, at det ansøgte projekt bidrage med langt under 5 % af den samlede udvaskning til det aktuelle vandområde jf. afskæringskriterium 1 ovenfor.

Ad 2. Påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter

Statsforvaltningen har ud fra data i det Centrale Husdyrregister (CHR-registret) opgjort, at der i oplandet "Skagerrak/Vesterhav" i perioden fra 2007 til 2010 er sket en nedgang i det samlede antal DE fra 81.282 til 80.609.

Denne centralt opgjorte udvikling i dyretrykket til og med 2010, kan suppleres med kommunens oplysninger for 2011 om ophørte/reducerede husdyrbrug samt med de tilladelser/godkendelser der er givet af kommunen og som stadig kan udnyttes. Det er kommunens vurdering, at der over korte perioder (under 1 år) ikke sker og ikke er sket nogen afvigelse fra den generelle tendens, nemlig at antallet DE ikke stiger med tiden, men snarere falder.

Kommunen vurderer endvidere, at der ikke er andre kilder, der har medført en stigende næringsstofudvaskning fra oplandet til vandområdet fra 2007 og fremefter. Det være sig spildevand fra det åbne land, dambrug eller tilsvarende. Med hensyn til spildevand fra det åbne land, er der gennem den seneste årrække sket en stadig forbedret rensning af spildevand som led i kommunens spildevandsplanlægning.

---

¹¹ Med merudvaskning menes "mer" i forhold til udvaskning fra kunstgødning. I forhold til husdyrloven skal der kun vurderes på merudvaskning fra husdyrgødning i forhold til kunstgødning. Merudvaskning for kvæggylle er ca. 6 kg N/ha/år, for svinegylle ca. 8 kg N/ha/år og for mink- og fjerkræs ca. 12 kg N/ha/år.

Bilag 3. Notat om Standardsædskifter og referencesædskifter

Uddrag af Miljøstyrelsens Notat om Sædskifter og referencesædskifter af 27.06.07

Kvægsædskifter:		Vårkorn	Lovpligtige efterafgrøder	Vinterkorn	Sædskifte-kløvergræs el. vedvarende græs	Helsæd + majs	I alt	Udvasknings- indeks	Efterafgrødegrundareal	
									Maksimalt areal med efterafgrøder	
K1	6% efterafgr.	45	5	15	20	15	100	98	80	65
K2	10% efterafgr.	42	8	15	20	15	100	96	80	65
K3	6% efterafgr.	36	4	10	30	20	100	94	70	60
K4	10% efterafgr.	33	7	10	30	20	100	92	70	60
K5	6% efterafgr.	26	4	10	40	20	100	94	60	50
K6	10% efterafgr.	24	6	10	40	20	100	92	60	50
K7	6% efterafgr.	17	3	5	50	25	100	88	50	45
K8	10% efterafgr.	15	5	5	50	25	100	86	50	45
K9	6% efterafgr.	8	2	5	60	25	100	86	40	35
K10	10% efterafgr.	6	4	5	60	25	100	84	40	35
K11	6% efterafgr.				70	30	100	80	30	30
K12	10% efterafgr.				70	30	100	80		
K13	Vedvarende græs				100		100	50		